

КРАЄЗНАВСТВО

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Заснований у квітні 1927 року Українським комітетом краєзнавства

Репресований у 1930 році

Відроджений 1993 року з ініціативи Національної спілки краєзнавців України

1(82)' 2013

ЗМІСТ

<i>Головний редактор</i> Олександр Реєнт	Перспективи розвитку краєзнавчого руху: пропозиції до проекту Державної програми розвитку краєзнавства на період до 2025 р.	4
<i>Редакційна колегія:</i> Олег Бажан (перший заступник головного редактора)	Історія міст і сіл України: історико-теоретичні проблеми вивчення	
Богдан Андрусичин (заступник головного редактора)	<i>Олександр Прядко, Тетяна Прядко</i> (м. Переяслав-Хмельницький) Історико-краєзнавча характеристика мікротопонімії с. Хоцьки на Переяславщині	9
Лев Баженов	<i>Анатолій Бараннік (м. Київ)</i> Село Требухів у роки Голодомору 1932–1933 років	17
Віль Бакіров	<i>Ірина Моторна (м. Одеса)</i> "Румунські монографії повітів" як джерело до вивчення історії Трансністрії (1941–1944 рр.)	22
Олександр Гончаров	Південна Бессарабія: історико-географічний та соціально-економічний виміри	
Віктор Даниленко	<i>Віктор Дроздов (м. Ізмаїл)</i> Болгарська колонізація Південної Бессарабії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	27
Володимир Дмитрук	<i>Маргарита Башли (м. Ізмаїл)</i> Дворянство Бессарабії за матеріалами першого загальноросійського перепису населення (1897 р.)	37
Олександр Завальнюк	<i>Сніжана Кузьміна (м. Ізмаїл)</i> Цигани в етнічній структурі населення Бессарабії в першій половині XIX ст.	41
Віктор Звагельський	<i>Ганна Ветрова (м. Ізмаїл)</i> Особливості економічного розвитку Південної Бессарабії у складі королівської Румунії (1918–1940 рр.)	47
Григорій Клепак	До 160-річчя з дня народження Миколи Аркаса	
Олександр Лисенко	<i>Тетяна Березовська (м. Миколаїв)</i> Микола Аркас у вимірі між професіоналізмом та патріотизмом	55
Микола Литвин		
Руслана Маньковська		
Андрій Непомнящий		
Олег Рафальський		
Олександр Рубльов		
Григорій Савченко		
Віктор Савчук (заступник головного редактора)		
Валерій Смолій		
Тарас Чухліб		
Ганна Швидько		

<i>Олександр Тригуб (м. Миколаїв)</i> Аркасівська перлина (сторінки історії села Стара Богданівка) . . .	61
<i>Тарас Кремінь (м. Миколаїв)</i> Ювілей Миколи Аркаса в Миколаєві	69
Теоретико-методологічні засади освітянського краєзнавства	
<i>Олександр Ресніт (м. Київ)</i> Відчуття образу історії	75
<i>Володимир Качмар, Роман Тарнавський (м. Львів)</i> Філософський факультет Львівського університету в австрійський період (від відновлення до утраквізації навчального закладу) . . .	81
<i>Світлана Бабушко (м. Київ)</i> Освітнянське краєзнавство для літніх людей: реальність і контури на майбутнє	91
Церковно-історичне краєзнавство: витоки та сучасний дискурс	
<i>Ігор Старенький (м. Кам'янець-Подільський)</i> Діяльність подільського духовенства зі збереження архівної спадщини на території Поділля в другій половині XIX – на початку XX ст.	95
<i>Петро Киричевський (м. Київ)</i> Господарська діяльність православних монастирів на західноукраїнських землях у 40-х–60-х рр. XX ст.	103
Краєзнавство в особах	
<i>Станіслав Кульчицький (м. Київ)</i> Про юнацькі роки одеського краєзнавця Анатолія Бачинського	111
<i>Тарас Пустовіт (м. Полтава)</i> Штрихи до портрета полтавського історика і краєзнавця Олександра Білоуська	116
Краєзнавство і туризм	
<i>Людмила Соловей (м. Київ)</i> До історії становлення туристично-краєзнавчого руху в Україні (кінець XIX – початок XX ст.)	127
<i>Юрій Русанов (м. Чернігів)</i> Дворянські садиби Чернігівщини як об'єкти краєзнавчо-туристичної роботи	131
До 120-річчя від дня народження історика, краєзнавця, музеолога, архівіста, бібліофіла Василя Базилевича	
<i>Ірина Матяш (м. Київ)</i> «Історик і мрійник» (до 120-річчя від дня народження Василя Митрофановича Базилевича)	141
<i>Григорій Казьмирчук (м. Київ)</i> Василь Базилевич про причини виникнення руху декабристів . . .	150

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту історії України НАН України (протокол № 2 від 26.02.2013 р.)

Журнал зареєстровано Міністерством юстиції України (Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – серія КВ № 1722 від 06.12.1995 р.)

Постановою президії ВАК України № 05/2 від 27.05.2009 р. журнал внесено до переліку наукових фахових видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук за спеціальностями «Історичні науки» (Бюлетень ВАК України. – 2009. – № 8)

Усі права застережені. Передрук дозволено тільки за згодою редколегії.

Засновники:

Національна спілка
краєзнавців України
Інститут історії України
НАН України

Виходить

щоквартально

ISSN 2222-5250

Адреса редакції:

01001, м. Київ-1,
вул. М.Грушевського, 4,
кім. 212
тел.: 278-53-05,
279-13-88

E-mail:

bazhanlio@ukr.net

Електронна версія:

www.history.org.ua

www.nbu.gov.ua

www.nsku.org.ua

© Національна спілка
краєзнавців України, 2013

© Інститут історії України
НАН України, 2013

На першій сторінці
обкладинки:
Успенська церква
у с. Вишеньки
Коропського району
Чернігівської обл.
Фото Сергія Тарасова.

Олексій Вербовий, Григорій Савченко (м. Київ)
Краєзнавча складова в науковій діяльності Василя Базилевича ... 154

Ірина Савченко (м. Київ)
Науково-краєзнавча конференція «Грані таланту
та трагізм долі» (до 120-річчя від дня народження
Василя Базилевича) 159

Історія України у світлі регіональних досліджень

Валентина Надольська (м. Луцьк)
Колонії забузьких голендрів на Волині:
походження, господарство, культура 167

Ілана Сулима-Камінська (м. Київ)
Регіональні органи царської цензури початку ХХ ст.: харківський
та катеринославський інспектори у справах друку 173

Джерелознавчі та біографічні студії

Віктор Козоріз (м. Харків)
Михайло Максимович та його діяльність
у Золотоніському повітовому земстві 181

Степан Борчук (м. Івано-Франківськ)
Маловідома сторінка «розширення прав союзних республік»:
«Українська Радянська Енциклопедія»-2 (1944–1947 рр.) 188

Олег Бажан (м. Київ)
Незламний (до 75-річчя з дня народження Василя Стуса) 200

**Національна спілка краєзнавців України:
панорама сучасного життя**

Іван Доцин (м. Бровари)
Клуб «Юний Краєзнавець» пізнає та популяризує минувшину
Броварської землі 209

Положення про краєзнавчу премію Петра Тронька 211

Євген Букет (м. Київ)
Нові грані співробітництва 213

Про заснування Премії НСКУ імені Михайла Сікорського 218

Олександр Гончаров, Володимир Дмитрук (м. Київ)
Форум краєзнавців столиці 219

Огляди

Руслана Давидюк (м. Рівне)
Історико-краєзнавче дослідження про Клекотів —
село на межі Галичини й Волині 227

Сергій Зозуля (м. Ніжин)
Історія села крізь призму історії родини 230

Юрій Сорока (м. Київ)
Ключові проблеми українознавчого дослідження 232

Про авторів 235

Вимоги щодо оформлення статей 237